

ITATÁSI ANOMÁLIÁK A BORJÚNEVELÉSBEN

Jakabné Fehér Nóra
Interagrár Kft.

Minden tenyésztő célja, hogy az állományában lévő tehenei kiváló tejhozammal, egészségesen termeljenek a magasabb profit érdekében. Éppen ezért sokkal nagyobb fókuszot kellene a borjúnevelésre helyezni, hiszen csak, az egészséges jól fejlődő borjúból lehet majd kiváló tejelő tehén.

Borjúnevelésben töltött több éves munkám során, majd az Interagrár Kft. borjúnevelési szaktanácsadójaként számos tenyésztetet volt alkalmam meglátogatni. Sajnos egyre többször találkozom a borjaknál emésztési panaszokkal járó megbetegedésekkel, amelyek pár napos kortól akár több hetes korig is előfordulhatnak, de leginkább a borjak életének első hónapjában jellemzőek.

Ezek a problémák hol enyhébb, hol erősebb tünetekkel jelentkeznek. Egyes esetekben a hosszabb-rövidebb ideig tartó hasmenés megszűnik, de a hasfájással, puffadással, hasi görcsökkel, ezáltal takarmány visszautasítással járó tünetek végül igen súlyossá is válhatnak. Előfordul, hogy az oltógyomorban folyadék halmozódik fel, és a végül elpusztult állat boncolásakor az oltóban és / vagy a beleken fekélyeket lehet látni.

A kiváltó okokra több válasz is lehetséges, az azonban egyértelműen kimondható, hogy a hajlamosító tényezők okozta immunrendszer csökkenésével a fakultatív patogének előtérbe kerülnek.

A kolosztrum menedzsment kialakítását nem győzzük hangsúlyozni és a tenyésztők ennek fontosságával

tisztában is vannak! A kolosztrum bejuttatásának több módja is lehet, van azonban néhány szempont, amit a módszer kiválasztásánál figyelembe kell venni. Alapvetően elmondható, hogy a borjúnak 4-6 órán belül minimum 4 liter kolosztrumot kell megkapnia!

- Amennyiben **vödörből** próbáljuk megitatni az állatot, tudnunk kell, hogy ez a módszer a legtöbb türelmet kívánó folyamat. A leggondosabb odafigyelés ellenére sem képes az állat 2-2,5 liternél többet meginni egyszerre. Tehát ahhoz, hogy időben a kellő mennyiséget megkapja, pár órán belül ismét meg kell itatni. Valljuk be, ez sok telep munkaszervezésébe nehezen beilleszthető. Amennyiben nincs előre eltárolt kolosztrum, az anyát újra meg kell fejni, ami idő és munkaigényes. Ráadásul, ha be is indul a szopási reflex a dolgozó ujjának használatára, a borjú szopási ösztönére hagyatkozva nem akarja leszegni a fejét, bökdös. Ennek eredményeképpen, az eredetileg tervezett mennyiség egy része a szalmán, az állat fején, esetleg a dolgozó ruháján köt ki, azaz semmiképpen sem a borjúban! Ezután általában 10-12 óra múlva kapja a következő adagot, amikor már persze romlik a felszívódás is, az ekkor fejt tejben alacsonyabb az immunoglobulin szint és gyakorlatilag a két itatás között eltelt idő és az alacsony mennyiség miatt akár éhezés is kialakulhat.
- A vödörnél jobb a **cumisüveg** használata, amelynél alig van kolosztrum veszteség, de ekkor is csak 2-2,5 litert tudunk bejuttatni, hiszen elfárad az állat a

szopásban. Tehát ennél a módszernél is 6 órán belül még egyszer meg kellene oldani az itatást.

- A legegyszerűbb, leggyorsabb és elsősorban leghatékonyabb módszer a **szonda** használata. Ebben az esetben biztosak lehetünk, hogy az állat megkapja az előírt mennyiséget. Ezután már tényleg elegendő 12 óra múlva megismételni a műveletet, vagy más módon itatni.

Megfigyelhető azonban, hogy azon tenyészetekben is, ahol a kolosztrum itatásának szabályait pontosan betartják (mennyiség, minőség, higiénia tekintetében), fiatal állatokban (4-10 napos) emésztési zavarokkal járó tünetek jelentkeznek. Mi lehet mégis, ami a táplálkozási problémákból adódó megbetegedéseket okozhatja? Amennyiben a fertőzést okozó kórokozókat, higiéniai hiányosságokat kizárjuk, a lehetséges okok között a telepen található környezeti tényezőket, a kialakult itatási technológiát is célszerű megvizsgálni.

Sok helyen előfordul, hogy az itatási rend kialakulása nem, vagy csak részben tudatos. *Tudatos technológiai rendszerről akkor beszélhetünk, amikor a telep kidolgoz egy tenyésztési koncepciót és a céljai eléréséhez a borjúnevelését is ennek megfelelően alakítja.*

Egyes telepeken a régebben kialakult itatási technológiát követik, ami lehet, hogy már elavult és sok esetben a dolgozók tapasztalatain, egyéni döntésein alapul. Ilyenkor a gondozók egymástól tanulják el, hogyan lássák el a borjakat és csak alaposabb vizsgálódás után vesszük észre a rosszul berögzült, megszokáson alapuló hibákat. Mindezek emésztési anomáliákhoz vezethetnek még akkor is, ha a dolgozó jószándékból cselekszik.

Néhány példa arra, melyek azok az elkövetett hibák, amik emésztési problémákat válthatnak ki a borjaknál:

- Ilyen először is a tej itatási mennyisége. Ennek egyik példája, hogy a gondozó az adagot a borjú mérete alapján választja meg, de az egymást váltó dolgozók megítélése nem egyforma arra vonatkozóan mennyi tejet tud meginni az állat. Ez egy olyan szubjektív döntés, amely teljesen az adott dolgozótól függ! Ezáltal, hol több, hol kevesebb tejet kap az állat,

így akár a napi megitatott összes tej mennyisége sem mindig állandó. Előfordul, a hasmenéstől való félelem miatti indokolatlan tejmegvonás is.

- Hajlamosító tényező még az itatások között eltelt idő figyelmen kívül hagyása. Sok esetben a reggeli és esti/délutáni itatás között rövidebb idő telik el, mint az esti/délutáni és reggeli itatás között. A nagyfokú éhség miatti habzsolás, félrenyelés szintén emésztési zavarokhoz, puffadáshoz vezethet.
- A tej itatási hőmérsékletének beállítása sem mindig optimális. Figyelembe kell venni a külső hőmérsékletet, hogy a kiadagolás mennyi ideig tart azért, hogy az utolsó állat se kapjon kihűlt tejet.
- A helytelenül megválasztott bekeverési koncentráció is gondot okozhat. A tejpor összetevői nagyban befolyásolják, milyen magas koncentrációban lehet itatni az adott terméket. Amennyiben nincs egyértelmű utasítás, a dolgozók nem mindig egyformán keverik be a tejpótlót.
- Nem elhanyagolható tényező az sem, hogy egy alacsony tejhányaddal rendelkező, gyengébb minőségű, rosszul megválasztott tejpótló tápszer önmagában is súlyos emésztési zavarokat okoz, elsősorban a fiatal borjakat veszélyeztetve.
- Téli időszakban még mindig sok helyen nem kapnak az állatok vizet, vagy ha mégis, akkor előfordul, hogy a víz és a tej / tejpótló itatása között eltelt idő sem megfelelő.

A leírt problémák önmagukban is táplálkozási zavarokhoz vezethetnek, de összeadódva ezeket már nem képes a borjú szervezete tolerálni. A kialakult stresszhelyzet kihat az állat immunrendszerére, mely így nehezebben veszi fel a harcot a kórokozókkal szemben, már a fakultatív patogének ellen is nehezebben képes védekezni.

Ahhoz, hogy gazdaságunkban magas takarmányfelvevő képességgel rendelkező, kiváló tejhozamú tehének kerüljenek a tenyésztésbe, fontos tehát egészséges, vitális, jó ellenálló képességgel rendelkező borjakat nevelni! Ehhez szükség van olyan jól működő, működtethető itatási rendszer kidolgozására amelyben a stresszfaktorokat minimálisra csökkenthetjük.

Miután minden telep más adottságokkal rendelkezik, nincs olyan recept, útmutató, amely minden telep esetében jól működne! Ezért mi, az Interagrár Kft-nél azt valljuk, hogy elengedhetetlen a személyes látogatás, megbeszélés, közös gondolkodás! Segítünk az itatási rendszer hiányosságainak feltárásában és egy jól működő, telepre szabott technológia kidolgozásában ahhoz, hogy a tenyésztő célja megvalósulhasson! Forduljon hozzánk bizalommal!

INTERAGRÁR
Kereskedelmi és Szolgáltató Kft.

Jakabné Fehér Nóra
borjúnevelési szaktanácsadó
+36 30/362-2067

Interagrár Kft. | www.interagrar.hu